

через невичерпання національних засобів.

Рішення у справі «Ryashantseva and other v. Ukraine» демонструє, що процедура провадження *in absentia*, попри відступ від стандартних процесуальних гарантій, може бути визнана легітимним інструментом забезпечення правосуддя в умовах збройного конфлікту за умови дотримання певних критеріїв: 1) законодавче закріплення процедури має бути чітким, передбачуваним та обмежувати її застосування виключно випадками об'єктивної неможливості забезпечити явку особи звичайними засобами; 2) держава зобов'язана вжити розумних заходів для повідомлення особи про провадження, адаптуючи механізми комунікації до надвичайних обставин; 3) процедура *in absentia* повинна застосовуватися об'єктивно та неупереджено, без дискримінації на користь інтересів держави, що може бути доведено лише через реальну практику переслідування всіх порушень включно і вчинених представниками власних силових структур.

1. Zhanna Sagitovna Ryashentseva and Others against Ukraine and 3 other applications. Application no. 54680/15. European Court of Human Rights. 9 September 2025. URL : [https://hudoc.echr.coe.int/fre#{%22itemid%22:\[%22001-245383%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/fre#{%22itemid%22:[%22001-245383%22]}).

2. Case of Akdivar and Others v. Turkey. Application no. 21893/93. European Court of Human Rights. 16 September 1996. URL : [https://hudoc.echr.coe.int/fre#{%22itemid%22:\[%22001-58062%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/fre#{%22itemid%22:[%22001-58062%22]}).

Віталій ТЕЛІЙЧУК

професор кафедри
оперативно-розшукової діяльності,
кандидат юридичних наук, старший
науковий співробітник, доцент

Данило БІЛОУС

здобувач вищої освіти 3-го курсу
факультету підготовки фахівців для
підрозділів кримінальної поліції
Національної поліції України

*(Дніпровський державний
університету внутрішніх справ)*

ДО ПИТАННЯ ВЗАЄМОДІЇ ОПЕРАТИВНИХ ПІДРОЗДІЛІВ І ОРГАНІВ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ ЗІ СЛУЖБОЮ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ У СФЕРІ ПРОТИДІЇ КІБЕРЗЛОЧИННОСТІ

У періоди надзвичайного чи воєнного стану та в умовах загострення безпекової ситуації, територіальні підрозділи Національної поліції України виконують критично важливі функції з підтримки правопорядку,

забезпечення безпеки громадян та стабільності держави. Проте ефективність їх діяльності в таких умовах багато в чому залежить від здатності поліції оперативно адаптуватися до нових викликів, застосовувати відповідні тактичні та організаційні заходи, а також забезпечити ефективну взаємодію з іншими структурами сектору безпеки та оборони [1]. І тут доречно погодитися з Д. Никифорчуком та В. Телійчуком, що оперативно-розшукова діяльність повинна враховувати нові умови, що передбачають не лише зміну правового середовища, а й необхідність взаємодії між різними державними структурами для ефективної протидії кримінальним правопорушенням. Водночас важливою проблемою є збереження балансу між забезпеченням правопорядку та дотриманням основоположних прав людини, що є критичним в умовах війни. Відповідно, постає питання про ефективність існуючих механізмів оперативної діяльності в умовах воєнного стану, оскільки необхідно враховувати не тільки оперативну ситуацію, а й дотримання а й дотримання законності та принципів правового захисту громадян [2]. Серед практиків та вчених у галузі оперативно-розшукової діяльності точиться дискусія навколо того, що є визначальним фактором у спрямуванні практичної діяльності підрозділів карного розшуку та слідства. Існує велика кількість поглядів з цього приводу, проте більшість фахівців дійшли єдиного висновку про те, що саме оперативна обстановка визначає та скоординує дії працівників органів (підрозділів) НПУ у протидії злочинним проявам [3]. У сучасному цифровому середовищі кіберзлочинність набула глобального характеру і стала однією з найсерйозніших загроз національній безпеці України. Зважаючи на динамічне зростання кількості кіберінцидентів, їхню складність і латентність, ефективна протидія кіберзагрозам потребує комплексного підходу та тісної взаємодії між спеціалізованими правоохоронними структурами. Зокрема, важливу роль у цьому процесі відіграє скоординована діяльність оперативних підрозділів і слідчих Національної поліції України (НПУ) та Служби безпеки України (СБУ), що реалізується на основі чинного законодавства, внутрішніх нормативних документів і практики міжвідомчої співпраці.

Основою для організації ефективної взаємодії між Національною поліцією та СБУ у сфері боротьби з кіберзлочинністю є низка законодавчих та підзаконних актів. Наразі положення Кримінального процесуального кодексу України визначають процесуальний порядок здійснення оперативно-розшукової діяльності та досудового розслідування, а Закон України «Про оперативно-розшукову діяльність» формує загальні засади взаємодії правоохоронних органів [4, 5, 6]. Водночас спеціальний нормативний акт – наказ МВС України від 07.07.2017 № 575 – затверджує Інструкцію щодо взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами НПУ у сфері виявлення і розслідування кримінальних правопорушень. Документ конкретизує порядок обміну інформацією,

механізми узгодження спільних дій, а також алгоритми проведення оперативно-розшукових заходів [7]. У практичному вимірі взаємодія між НПУ та СБУ реалізується через низку усталених форм і механізмів. По-перше, це оперативний обмін інформацією щодо осіб, підозрюваних у вчиненні кіберзлочинів, способів і технічних засобів, які вони використовують, а також тенденцій у розвитку загроз. По-друге, сторони організовують спільні оперативно-розшукові заходи – наприклад, кібератаки з використанням бот-мереж, фішингові кампанії або деструктивне програмне забезпечення виявляються та нейтралізуються в рамках комплексних операцій. По-третє, важливою є робота координаційних груп, спільних штабів, міжвідомчих центрів реагування на кіберінциденти, які функціонують у межах надзвичайних ситуацій. Також ефективність забезпечується завдяки інтеграції технічних засобів: програмно-аналітичних платформ, систем раннього виявлення та моніторингу загроз у кіберпросторі [8]. Інформаційно-аналітична робота посідає чільне місце в системі міжвідомчої співпраці. Вона включає не лише збирання й обробку даних про правопорушення, а й формування системних аналітичних висновків щодо їхньої природи, масштабів та можливих наслідків. Це дозволяє не тільки оперативно реагувати на виявлені інциденти, але й прогнозувати розвиток кіберзагроз. До основних форм аналітичної діяльності в поліції належать: оперативне отримання інформації, її систематизація, ідентифікація злочинних структур, а також прогнозування майбутніх злочинних дій на підставі отриманих даних. Інформаційна аналітика є необхідною для стратегічного планування та своєчасного прийняття управлінських рішень. Попри певні досягнення, організація взаємодії між НПУ та СБУ у сфері протидії кіберзлочинності стикається з низкою викликів. Один із них – нечітке розмежування повноважень, що ускладнює визначення відповідального суб'єкта в конкретній ситуації. Крім того, обмежене технічне забезпечення та застаріле програмне забезпечення не завжди дозволяють оперативно виявляти складні види кіберзлочинів. Додатково варто відзначити проблему недостатньої кількості фахівців у галузі цифрової безпеки, які мають високий рівень технічної компетенції та досвід роботи в умовах гібридної війни. Для подолання цих викликів необхідно ініціювати розробку єдиних міжвідомчих навчальних програм, впровадження інтегрованих інформаційних платформ обміну даними, а також перегляд і оновлення правових механізмів взаємодії відповідно до новітніх викликів кіберсередовища.

Отже, взаємодія оперативних підрозділів Національної поліції України та Служби безпеки України виявляється критично важливою у сфері протидії кіберзлочинності, яка становить дедалі зростаючу загрозу в умовах воєнного часу. Її ефективність ґрунтується на чіткому нормативному забезпеченні, налагодженій інформаційно-аналітичній діяльності та готовності до спільних дій. Водночас, для забезпечення високої результативності цієї взаємодії

необхідне постійне удосконалення її інституційної основи, підвищення технічного рівня оперативних служб, а також розвиток кадрового потенціалу через спеціалізовану підготовку. Успішна реалізація цих напрямів сприятиме зміцненню кібербезпеки України та підвищенню її стійкості до кіберзагроз.

1. Телійчук В.Г., Лобода А.С. Територіальні підрозділи Національної поліції України в умовах кризових ситуацій, що загрожують національній безпеці: Деякі питання організації діяльності та функціонування. «Актуальні питання у сучасній науці (Серія «Педагогіка», Серія «Право», Серія Економіка», Серія «Державне управління», Серія «Техніка», Серія «Історія та археологія»)»: журнал. 2025. № 5(35) 2025. С. 867-877. URL : <http://perspectives.pp.ua/index.php/sn/article/view/23887>.

2. Никифорчук Д. Й., Телійчук В. Г. Взаємодія підрозділів кримінальної поліції Національної поліції України з органами публічної влади та населення щодо забезпечення публічної безпеки та протидії злочинності в умовах воєнного стану. Interaction between law enforcement agencies and public authorities to create a secure environment under martial law : Scientific monograph. Riga, Latvia: «Baltija Publishing», 2025. Pp.401-420. URL : <http://baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/view/630/16662/35316-1>.

3. Телійчук В. Г. Щодо питання взаємодії оперативних підрозділів кримінальної поліції (карного розшуку) та слідчих під час виявлення корисливо-насильницьких злочинів. Сучасні проблеми правового, економічного та соці-ального розвитку держави. тези доп. VIII Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Харків, 6 груд. 2019 р.). МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ; Консультат. місія Євро-пейського Союзу. Харків: ХНУВС. С.134-136. URL : https://www.univd.edu.ua/general/publishing/konf/06_12_2019/pdf/42.pdf.

4. Про національну безпеку України: Закон України від 21.06.2018 № 2469-VIII: редакція від 05.10.2025. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text>.

5. Про Службу безпеки України: Закон України від 25.03.1992 № 2229-XII: редакція від 31.07.2025. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-12#Text>.

6. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580- VIII: редакція від 12.09.2025. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>.

7. Про затвердження Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні: наказ МВС України від 07.07.2017 № 575. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0895-17#Text>.

8. Діденко А.С. Місце органів Національної поліції України в системі суб'єктів реалізації державної політики у сфері протидії кіберзлочинності. Актуальні проблеми сучасної науки в дослідженнях молодих учених: тези доп. учасників наук.-практ. конф. з нагоди святкування Дня науки (м. Харків, 15 трав. 2020 р.). Харків : ХНУВС, 2020. С. 124-127.